

WSZAWICA

czyli jak pokonać
mity, wstyd i pasożyty...

OPRACOWANIE

Mirosława Kierblewska

Oddział Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia

KONSULTACJA MERYTORYCZNA

Bożena Szaładzińska Oddział Mikrobiologii i Parazytologii Lekarskiej

Ewa Domańska Oddział Nadzoru Przeciwpidemicznego

KONSULTACJA METODYCZNA

Agnieszka Noculak Oddział Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bydgoszczy

Treść prezentacji:

- określenie, czym jest wszawica
- wszawica kiedyś i obecnie, cień piętna, skala problemu
- czynnik etiologiczny (wywołujący)
- źródło zarażenia i rezerwuar pasożyta
- charakterystyka morfologiczna i biologiczna wszy (budowa, odżywianie, rozmnażanie, cykl rozwojowy)
- drogi szerzenia / przenoszenia
- najbardziej narażeni na wszawicę
- objawy, skutki pasożytowania u żywicieli
- sposoby zwalczania wszawicy
- profilaktyka / zapobieganie wszawicy
- odniesienie do regulacji prawnych

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

parazytozy – choroby / inwazje pasożytnicze
spowodowane przez pasożyty zwierzęce

WSZAWICA (*pediculosis*)

**choroba / inwazja pasożytnicza –
wszy pasożytujące na ciele człowieka
i wywołane przez nie zmiany skórne**

(najkrótsza definicja:
„inwazja pasożytnicza wywołująca objawy skórne”
Wojciech Silny, Magdalena Czarnecka-Operacz)

w zależności od gatunku wszy:

- **głowowa**
- **odzieżowa**
- **łonowa**

WSZY *Anoplura*

- ♦ **małe owady**
(typ: stawonogi)
- ♦ **kosmopolityczne**
żyjące we wszystkich
strefach klimatycznych
- ♦ **zewnętrzne
pasożyty ssaków**

wszy związane z człowiekiem:
wesz głowowa
wesz odzieżowa
wesz łonowa (mendoweszka)

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

W Europie i w Polsce w 1 połowie XX wieku wszawica była **szeroko rozpowszechniona**.

W latach 50-tych XX wieku w Polsce, podobnie jak w innych krajach Europy, została **zlikwidowana jako zjawisko masowe**.

Na terenie Polski **od lat nie występują już niebezpieczne choroby przenoszone przez wszy**, np. dur (tyfus) wysypkowy.

Wszawica (znana od 15.000 lat)
nie jest reliktem przeszłości
(czasów o niższym standardzie higienicznym i sanitarnym),
bowiem **wciąż powraca...**

TABU

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

Wszawica to **wstydliva, źle się kojarząca przypadłość**, o której niechętnie się mówi (wystarczy usłyszeć słowo „wszy”, a sam jego dźwięk sprawia, że zaczyna swędzić głowa).

Pokutujący pogląd, że związana jest z brudem, ubóstwem oraz brakiem przestrzegania podstawowych zasad higieny, spowodował, że temat wszawicy stał się **T A B U**.

Podejście do wszawicy obciążają przestarzałe i fałszywe mity, stereotypy, a **wiedza jest mizerna**, wyrywkowa.

Najpoważniejszym **skutkiem wszawicy** nie są (choć mogą wystąpić) powikłania zdrowotne, natomiast jest nim **stygmatyzacja** psychospołeczna zarażonych nią osób – piętnowanie, obwinianie, negatywne zabarwienie, poczucie społecznego naznaczenia, **wstyd** (dzieci z wszawicą są wytykane palcami, izolowane).

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

Wszawica występuje na całym świecie.

Wszawica głowowa to **powszechny problem**,
który nie jest wyłącznie oznaką braku higieny,
nie dotyczy tylko społeczeństw ubogich i zacofanych –
występuje wszędzie, niezależnie od standardów
higienicznych i cywilizacyjnych,
i **nie wybiera statusu społecznego zasiedlanej głowy**.

**Do krajów zmagających się z wszawicą
należą wysoko rozwinięte państwa**,
m.in. USA (6-9 mln osób rocznie), Wielka Brytania, Francja,
Czechy, Holandia, Belgia (10% dzieci w wieku szkolnym
i przedszkolnym), a nawet znana z czystości Dania.

K a ż d y może nabawić się wszawicy,
szczególnie osoby przebywające w skupiskach.

Skala problemu znajduje odzwierciedlenie w statystykach sprzedaży produktów przeciw wszawicy.

W Polsce w 2006 roku GIS zarejestrował niespełna tysiąc (896) przypadków wszawicy, natomiast producenci środków na wszy deklarowali sprzedaż na poziomie kilkuset tysięcy.

Na początku lat 90-tych wszawicę głowową stwierdzono u 3,2% uczniów szkół podstawowych na terenie Gdańska, Gdyni i Sopotu.

„W Polsce do kilkunastu procent dzieci bywa zawszawionych”
prof. Zbigniew Pawłowski, prof. Jerzy Stefański

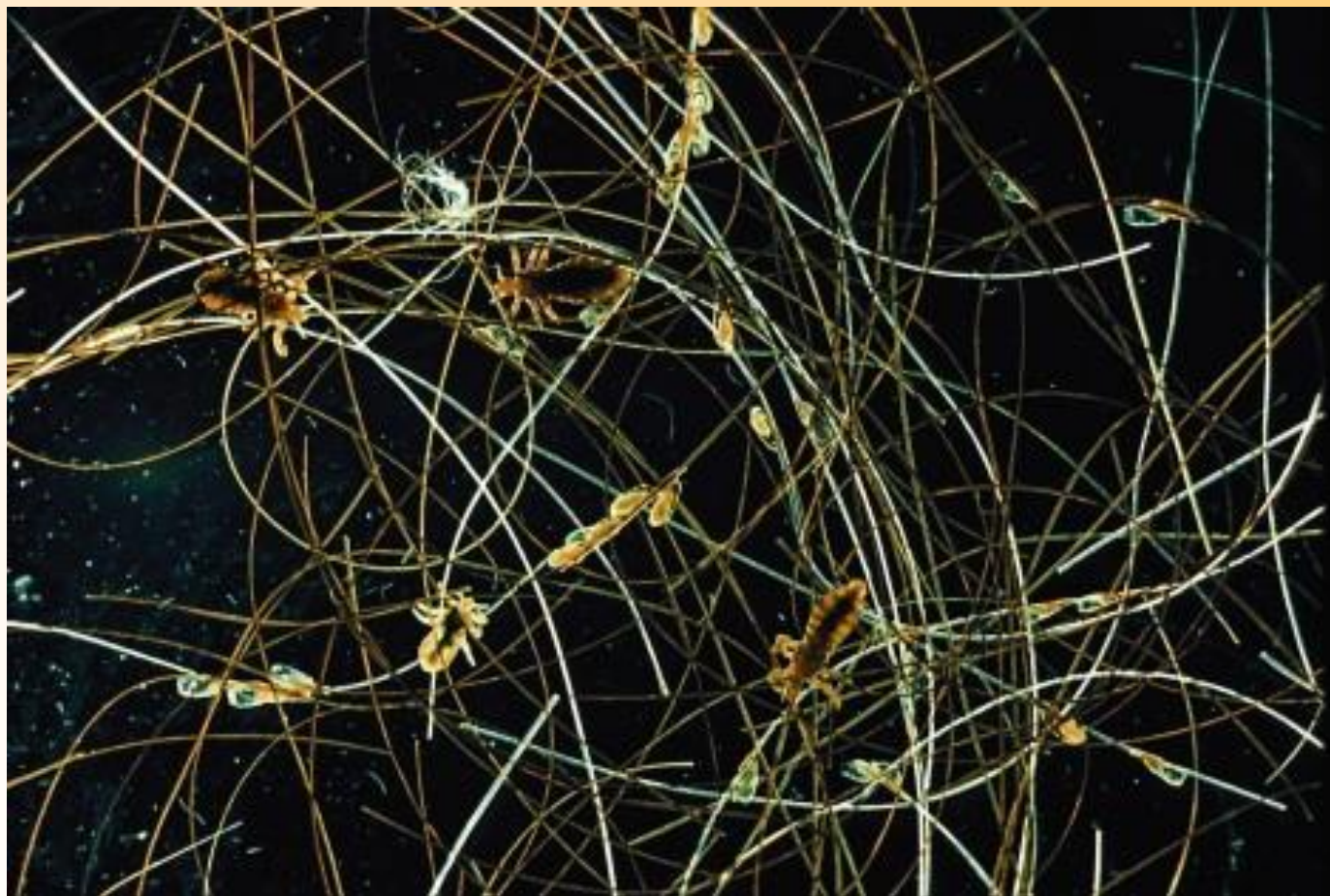
Odsetek populacji zarażonej wszawicą głowową w Polsce szacuje się na ponad 10%.

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

WSZAWICA

swędząca inwazja małych pasożytów-krwiopijców

WSZAWICA GŁOWOWA

(pediculosis capitis)

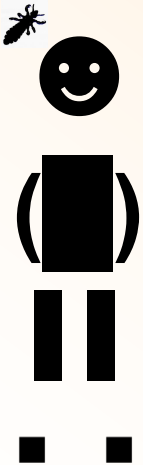
**choroba / inwazja pasożytnicza –
wszy pasożytujące
na owłosionej skórze głowy człowieka
i wywołane przez nie zmiany skórne**

- ▶ najbardziej rozpowszechniona postać wszawicy
- ▶ najczęstsza choroba pasożytnicza wieku dziecięcego

czynnik etiologiczny (wywołujący):
pasożyt zewnętrzny człowieka
wesz głowowa

źródło zarażenia
i rezerwuuar pasożyta:
człowiek z wszawicą

wesz głowowa

Pediculus humanus capitis

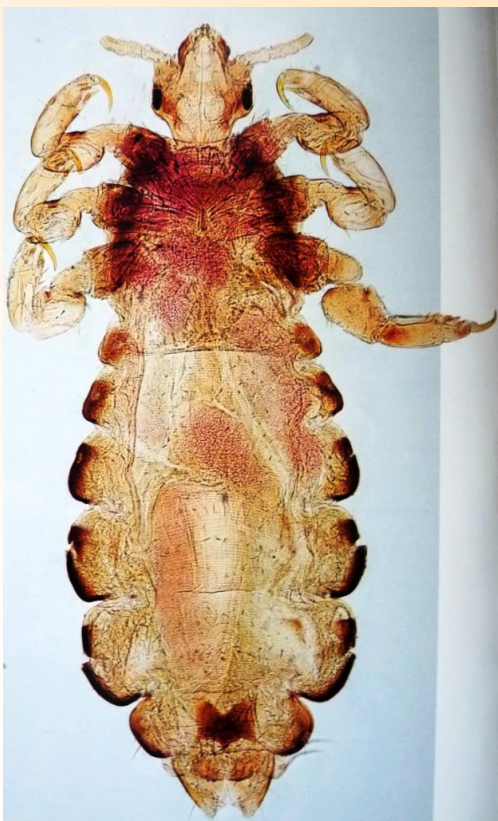
**zewnątrzny
pasożyt
człowieka
bytujący
na owłosionej
skórze głowy**

CHARAKTERYSTYKA MORFOLOGICZNA I BIOLOGICZNA

wesz głowowa

budowa / wygląd

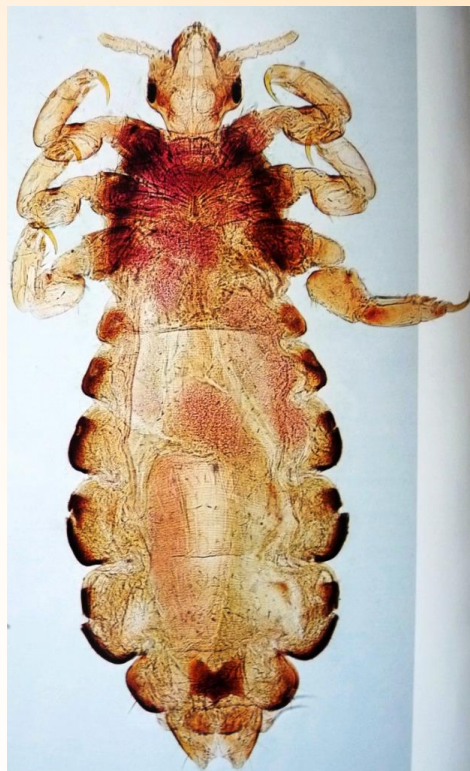
- bardzo mały, bezskrzydły owad (wielkość ziarna sezamu, dł. 0,5 - 6 mm)
- barwa od szaro-białej do brązowej
- ciało spłaszczone grzbietowo-brzusznie, pokryte szczecinkami
- głowa zaopatrzona w parę czułek i aparat gębowy kłująco-ssący
- na tułowie 3 pary czepnych odnóży, zakończonych haczykowatymi pazurkami
- odwłok owalny
- po bokach ciała parzyste otworki oddechowe (przetchlinki) prowadzące do tchawek – narządów oddechowych

wesz głowowa budowa / wygląd – różnica płci

samiec →

↓ samica

♀ **samica**

ma odwłok
z wcięciem
w kształcie
odwróconej
liter V

♂ **samiec**

(mniejszy)
ma odwłok
zaokrąglony,
z narządem
kopulacyjnym

wesz głowowa

wygląd i wielkość

samica

samiec

wesz głowowa

- tryb życia:
stacjonarny
(redukcja skrzydeł)
i **aktywny** (też nocą)

- miejsce bytowania:
**owłosiona skóra
głowy człowieka**
(zwłaszcza okolice
potylicy, skroni
i za uszami)

- odżywianie:

krwio pijca żywiący się krwią ludzką
(wysuwaną kłujką aparatu gębowego kłująco-ssącego
przebija skórę i pobiera krew),
wypełnione krwią jelito nadaje wszy barwę brunatną

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

rozmnażanie wszy

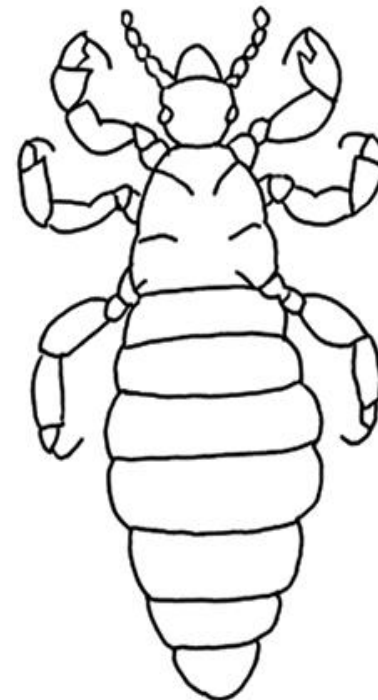
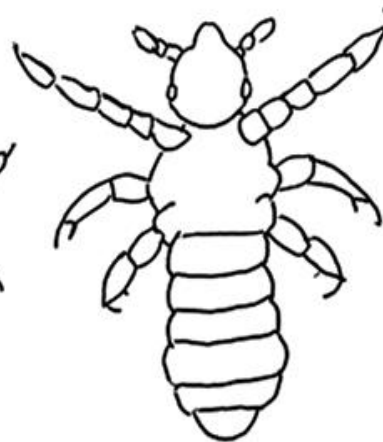
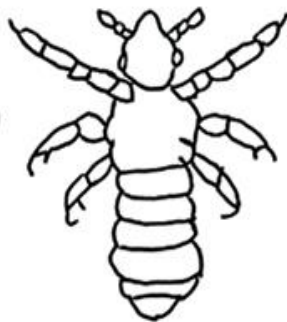
jaja wszy – gnidy

- widoczne gołym okiem jako małe, białawe, owalne, błyszczące kuleczki w kształcie kropli wody (0,6 – 1,5 mm)
- składane u nasady włosów, blisko skóry, przytwierdzone za pomocą lepkiej wydzieliny gruczołu cementowego
- nie dają się łatwo usunąć z włosów, co różni je od łupieżu
- w miarę wzrostu włosów (ok. 1 cm na miesiąc) oddalają się od powierzchni skóry, dzięki czemu można w przybliżeniu określić czas trwania wszawicy

wesz (w ciągu swego miesięcznego żywota)
może złożyć około 100-300 jajeczek (gnid)

cykl rozwojowy wszy

jajo
(gnida)

formy młodociane - nimfy
(larwy)

postać dorosła
(imago)

wesz głowowa

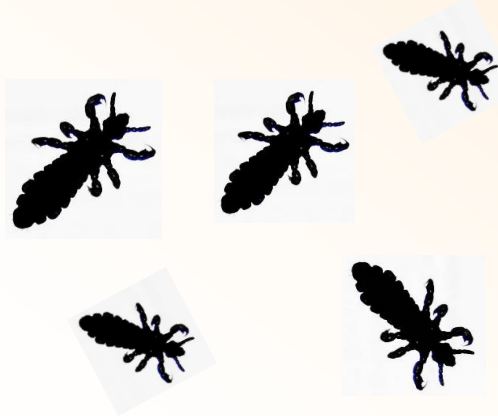
- optymalne warunki do życia:
temperatura 28-30°C, wilgotność 60%
- na człowieku żyje około miesiąca
- poza żywicielem około dwóch dni
- może przetrwać mycie włosów
- ucieka z ciała gorączkującego człowieka
- zimno (0-10°C) toleruje przez kilka dni
- rozwój zarodkowy zahamowany w temp. poniżej 18°C i powyżej 45°C
- przyciągająco działa zapach potu człowieka (decydującą rolę w wyborze żywiciela odgrywa zawartość kwasu mlekowego), z niektórych osób wesz ucieka
- wesz nie potrafi latać, skakać, pływać, za to świetnie porusza się po ludzkim włosie

wszawica może się przydarzyć każdemu
zarażenie jest wyjątkowo łatwe

w jaki sposób można się zarazić – czyli

drogi szerzenia /przenoszenia wszawicy

- 1) bezpośrednia
- 2) pośrednia

drogi szerzenia / przenoszenia wszawicy

- 1) **bezpośrednia**
styczność
głowy z głową
zarażenie kontaktowe

wszy przenoszą się
człowieka na człowieka,
pokonując 23 cm
w ciągu minuty

drogi szerzenia wszawicy

2) pośrednia

(mniejsze
prawdopodobieństwo)

poprzez **styczność**
z rzeczami i przyborami
osoby zarażonej,
takimi jak:

- nakrycia głowy
- szale
- pościel
- ręczniki
- grzebienie
- szczotki do włosów
- ozdoby do włosów

(bliskie położenie,
pożyczanie,
wspólne korzystanie)

najbardziej narażeni na wszawicę

- 😊 rozpowszechnianiu się wszawicy sprzyjają duże **skupiska ludzkie** (zwłaszcza dziecięce), np. szkoły, przedszkola, internaty, domy dziecka, placówki zbiorowego wypoczynku wakacyjnego, zatłoczone publiczne środki lokomocji
- 😊 najbardziej narażone są **dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym**

dzieci, w przeciwieństwie do dorosłych, nie zachowują odpowiedniego dystansu

- **stykają się głowami** w trakcie zabaw, zajęć, treningów
- **wymieniają** między sobą lub **pożyczają** sobie grzebień, szczotki do włosów, ozdoby (spinki, gumki), nakrycia głowy, szale

najczęstsza choroba pasożytnicza wieku dziecięcego

objawy wszawicy

- obecność pasożytów i jaj (gnid)
- uporczywy świąd skóry głowy
wywołany ukąszeniem
i wprowadzeniem toksyn,
dominujący objaw (mogący
nasuwać podejrzenie zarażenia)
- **zmiany skórne** na skutek drapania
uszkodzenia naskórka, zmiany wypryskowe lub ropne
(sączące ranki – przeczosity, ropne zapalenie skóry)
- **odczyny alergiczne** u osób wrażliwych
w zaniedbanych przypadkach
 - **kołtun** – kłęb włosów zlepionych brudem i wysiękiem
 - **wyprysk wszawiczy** – stan zapalny skóry na karku

**SKUTKI
PASOŻYTOWANIA
WSZY
OD UKĄSZENIA
DO ZAKAŻENIA**

ukąszenie

swędzenie

drapanie

uszkodzenia naskórka

grudki obrzękowe, sączące ranki (tzw. przeczosity)
wydzielina surowicza (pożywka dla bakterii)

zakażenia bakteryjne

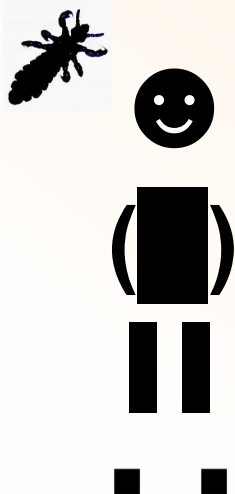
ropne zapalenie skóry (wykwity skórne, strupki)

jak walczyć z wszawicą ?

APTEKA

- ➔ niezwłocznie podjąć skuteczne działanie !
- ➔ pokonać strach i wstyd
- ➔ **kupić w aptece środek usuwający wszy**
(► bez recepty ► do wyboru)
- ➔ preparat **zastosować na włosy i skórę głowy**
zgodnie z podaną instrukcją

uwaga !!! bardzo ważne

zabieg zwalczający wszawicę

powinny przeprowadzić jednocześnie

wszystkie osoby z najbliższego otoczenia

(pozostające w bezpośredniej styczności,
domownicy, współmieszkańcy)

jak się pozbyć „nieproszonych lokatorów głowy” ?
jak wytępić pasożyty i ich jaja ?

sposoby zwalczania wszawicy

- 1 mechaniczne**
- 2 ziołowe preparaty roślinne**
- 3 chemiczne środki owadobójcze**
- 4 fizyczne**

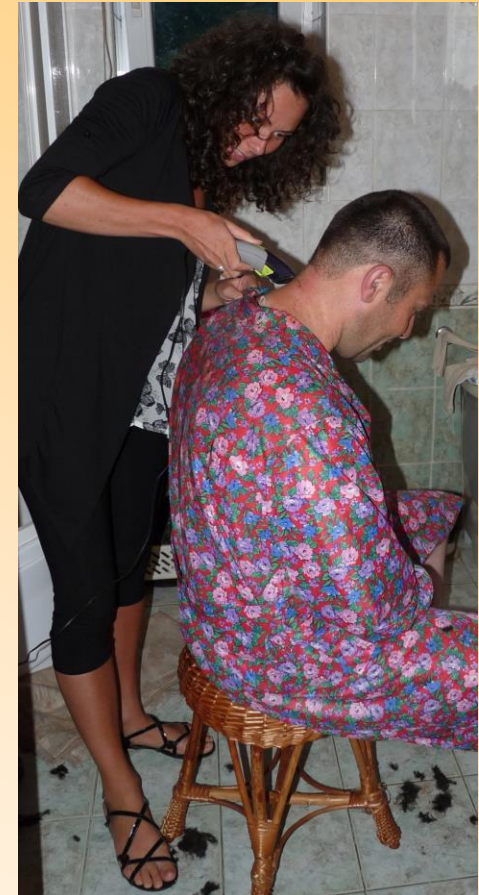
sposoby zwalczania wszawicy

1 mechaniczne

- wyczesywanie gęstym grzebieniem

na mokro, regularnie i dokładnie
przez 8 dni codziennie, następnie
raz w tygodniu przez 3 tygodnie
(najstarszy, żmudny, mało skuteczny
sposób pozbycia się wszy)

- zgolenie włosów

sposoby zwalczania wszawicy

② ziołowe preparaty roślinne

- zabijają wszy lecz nie niszczą gnid
- niezbędne jest **powtórzenie zabiegu** po upływie 7-10 dni, zgodnie z cyklem rozwojowym (by zabić nowo wyklute larwy)

użyty do płukania umytych włosów
ciepły 6-procentowy ocet
powoduje odklejanie się gnid
(które po kilku godzinach należy wyczesać gęstym grzebieniem)

roślinne nalewki octowe

wyciąg z ziela ostróżeczki polnej i kwas octowy

nalewka z ziela piołunu, z kwiatu wrotycza i kwas octowy

wrotycz

sposoby zwalczania wszawicy

③ chemiczne środki owadobójcze

- w postaci szamponów, płynów, pianek
- z powtórzeniem kuracji po tygodniu
- toksyczne, nieobojętne dla zdrowia
(możliwe skutki uboczne u osób wrażliwych)
- nie mogą być stosowane

▲ u dzieci do lat 2-3

▲ u kobiet w ciąży i karmiących

▲ u astmatyków i alergików

na tradycyjne środki owadobójcze
wszy mogą z czasem nabyć **odporność**
np. w Danii 70% wszy głowowych
uodporniło się na permetrynę i malation
(najczęściej stosowane)

permetryna

malation

lindan

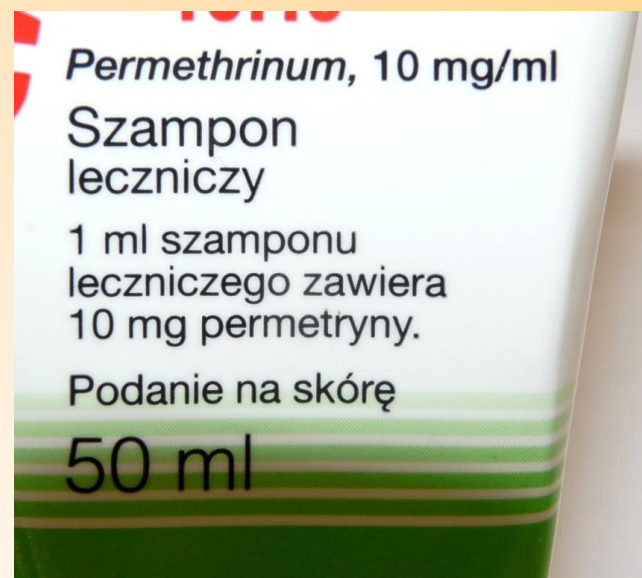
piretryna

fenotryna

aletryna

kamaryl

benzoesan benzylu

sposoby zwalczania wszawicy

4 fizyczne o czysto fizycznym mechanizmie działania

- specyfiki nowej klasy, o wysokiej skuteczności
- nietoksyczne (bez substancji trujących)
- **oleje silikonowe** (roztwory polimerów silikonu)

o niskim napięciu powierzchniowym
i szczególnych właściwościach
rozprzestrzeniania się – szczelnie pokrywają,
przez co **duszą i wysuszają wszy i gnidy**
(penetrując ich organy oddechowe – tchawki,
uniemożliwiają wymianę tlenu i pary wodnej,
czyli blokują funkcje życiowe)

- środki są dostępne w polskich aptekach

dimetikon
cyklometikon

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

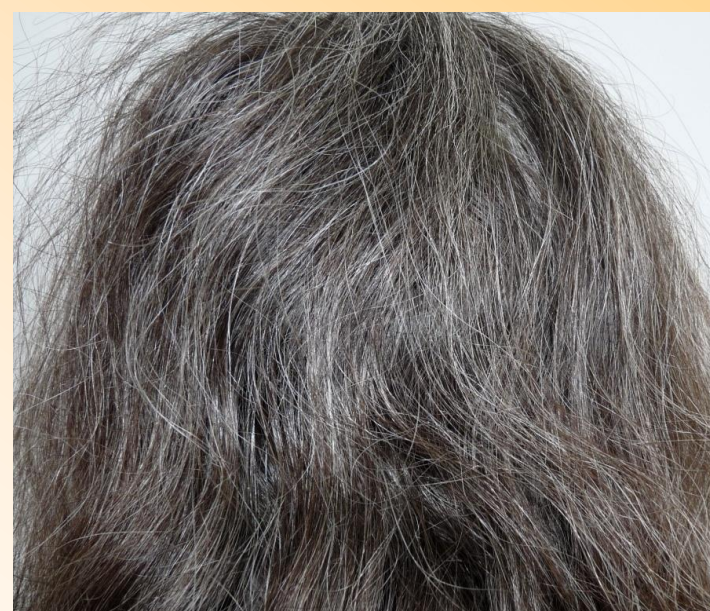
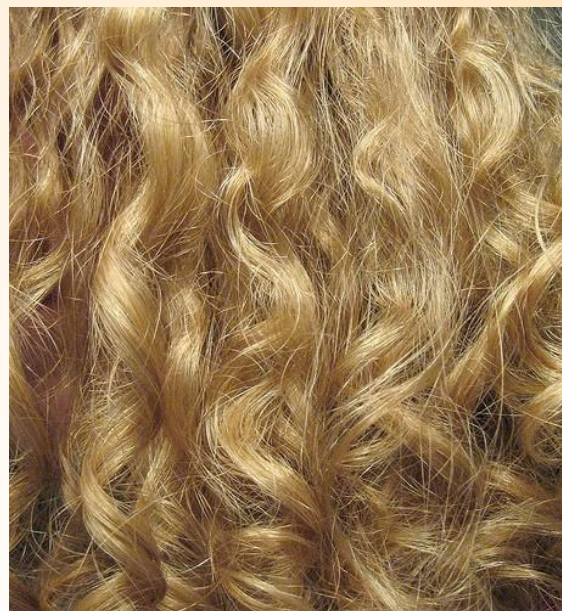
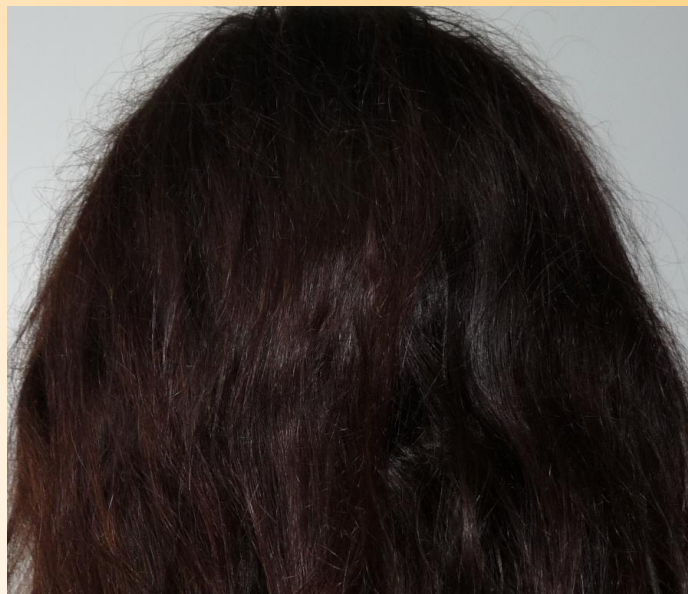
gdy wszawica dotyka jednego z domowników –
to zarażenie całej rodziny bywa prawie regułą,
(podobnie w szkolnych klasach czy w przedszkolnych grupach)

dzięki zastosowaniu środków przeciwko wszom

**„swędzący problem”
skutecznie można zamienić
na „problem z głowy”**

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

nowością
są
francuskie
elektrogrzebie
zwalczające
wszy i gnidy
ładunkami
elektrycznymi
i elektrostatycznymi

zapobieganie nawrotowi wszawicy

w przypadku stwierdzenia wszawicy u swojego dziecka rodzice powinni **uczciwie poinformować rodziców dzieci, z którymi ich dziecko miało kontakt** – pomoże to w likwidacji ogniska wszawicy i zapobiegnie wtórnemu, wzajemnemu zarażaniu się dzieci

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

- rodzice, zawstydzeni i zdenerwowani, w obawie przed niepochlebną opinią środowiska i przykrościami, często ukrywają zarażenie dziecka wszawicą, borykając się z dyskomfortową dla nich sytuacją
- dlatego ważna jest zarówno wiedza na temat wszawicy oraz sposobu jej pokonania, jak i przełamanie tabu, odejście od swoistej hipokryzji ku traktowaniu „swędzącego i wstydliwego problemu” w kategoriach powszechności, normalności

PROFILAKTYKA czyli ZAPOBIEGANIE WSZAWICY

co robić, żeby nie dopuścić
do swędzącej inwazji
małych pasożytów-krwio pijców ?

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

ZAPOBIEGANIE WSZAWICY

...pół żartem...

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

ZAPOBIEGANIE WSZAWICY

...pół żartem...

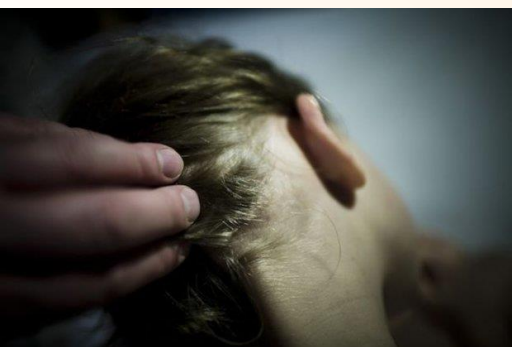

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

ZAPOBIEGANIE WSZAWICY

...pół żartem... i serio !

profilaktyka / zapobieganie wszawicy

- ❖ systematyczne przeglądy włosów dziecka
- ❖ higiena osobista (mycie włosów nie rzadziej niż raz w tygodniu)
- ❖ rzeczy osobiste wyłącznie do własnego użytku (szczotki, grzebienie, spinki itd.)
- ❖ codzienne wyczesywanie włosów
- ❖ upinanie lub związywanie włosów podczas bliskiego kontaktu z innymi osobami (zabawy, zajęcia grupowe, treningi)

dobrze nawyki higieniczne i wiedza na temat wszawicy to sposób na wczesne wykrywanie obecności pasożytów w celu szybkiej ich eliminacji i powstrzymania rozprzestrzeniania

WYJAŚNIENIA

w oparciu o regulacje prawne

kwestii związanych z wszawicą,

podnoszonych przez rodziców uczniów,
a także pojawiających się w mediach

„co robią szkoła i sanepid ?”

„kto za to odpowiada ?”

§ regulacje prawne

- na terenie Polski od lat nie występują już niebezpieczne choroby przenoszone przez wszy, np. dur wysypkowy
- wszawica, nie umieszczona w wykazie chorób zakaźnych, nie wymaga interwencji organów władzy publicznej w trybie określonym przepisami rangi ustawowej – nie podlega kompetencji służb sanitarno-epidemiologicznych
- wszawica przestała być problemem epidemiologicznym, natomiast pozostaje istotnym problemem higienicznym, znajdującym się w gestii
 - rodziców /opiekunów dzieci
 - placówek oświatowych i opiekuńczych
 - ośrodków pomocy społecznej

§ regulacje prawne c.d.

wszawica, zaliczana pod względem medycznym do grupy inwazji pasożytami zewnętrznymi, **nie znajduje się w wykazie chorób zakaźnych**, stanowiącym załącznik do obowiązującej **ustawy z 5.12.2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi** (Dz.U. Nr 234, poz.1570 z późn. zm.)

wszawica jako jednostka chorobowa wymieniona w wykazie chorób zakaźnych w latach 2001-2008 podlegała obowiązkowej rejestracji, bez przymusu leczenia

§ regulacje prawne c.d.

„przypadki wszawicy nie są objęte zakresem działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych – brak jest obowiązku zgłoszenia faktu występowania wszawicy w szkole do powiatowego inspektora sanitarnego i tym samym nie ma on kompetencji do wydania decyzji administracyjnej nakazującej uczniowi z wszawicą wstrzymanie się od uczęszczania do szkoły”

Główny Inspektor Sanitarny

§ regulacje prawne c.d.

„ciężar zwalczania wszawicy
został obecnie przesunięty
z działań o charakterze przeciwepidemicznym
(dla których prowadzenia właściwa jest
Państwowa Inspekcja Sanitarna)
na działania leżące w zakresie
instytucji opiekuńczo-wychowawczych
i pomocy społecznej”

Główny Inspektor Sanitarny

§ regulacje prawne c.d.

od 2004 roku – po wejściu w życie
Rozporządzenia Min. Zdrowia z 25.06.2003
w sprawie zakresu i organizacji
profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą –
odstępiono od procedury (2 razy w roku)
kontroli czystości uczniów,
argumentując, że sposób jej realizacji budzi kontrowersje

w dobie obowiązującej Konwencji o Prawach Dziecka
(przyjętej przez ONZ w 1989r.) musi być respektowane
prawo do poszanowania godności, prywatności, intymności

§ regulacje prawne c.d.

„działania mające na celu
eliminację ognisk wszawicy w szkołach
pozostają obecnie w kompetencji dyrektorów szkół”

**zapewnienie warunków organizacyjnych
do bezpiecznego i higienicznego pobytu dziecka
w placówkach oświatowych i opiekuńczych
jest obowiązkiem dyrektora placówki zgodnie
z art. 39 ust.1 pkt.3 ustawy z 7.09.1991 o systemie oświaty
(Dz.U .z 2004r. Nr 256, poz.2572 z późn. zm.)**

§ regulacje prawne c.d.

„należy przyjąć, że
zgoda rodziców na objęcie dziecka opieką
(w tym również **opieką zdrowotną** przez pielęgniarkę
lub higienistkę szkolną w szkole lub placówce)
jest równoznaczna z wyrażeniem zgody na dokonanie
(w przypadku uzasadnionym)
przeglądu czystości skóry dziecka”

Stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia
w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży
MZ-MD-P-073-3296-3/WS/13 2013r. www.mz.gov.pl

§ regulacje prawne c.d.

postępowanie w przypadku stwierdzenia wszawicy w placówce

- placówka powiadamia rodziców o terminie kontroli higienicznej
- kontrola musi być przeprowadzona z zachowaniem zasady intymności (indywidualnie, w wydzielonym pomieszczeniu)
- o wynikach pielęgniarka informuje dyrektora placówki (fakt wystąpienia, skala zjawiska, zasada poufności)
- pielęgniarka indywidualnie powiadamia rodziców zarażonego dziecka o konieczności podjęcia kuracji antypasożytniczej
- dyrektor /upoważniona osoba informuje wszystkich rodziców o stwierdzeniu wszawicy w grupie dzieci, z zaleceniem kontroli
- pielęgniarka monitoruje stan czystości skóry głowy dzieci

Stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia
w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży

§ regulacje prawne c.d.

w sytuacji **uporczywego**
uchylania się rodziców /opiekunów dziecka
od działań na rzecz ochrony jego zdrowia i dbałości o higienę
– a zatem, gdy dziecko jest zaniedbywane przez rodziców –
dyrektor szkoły zawiadamia ośrodek pomocy społecznej

zgodnie z Ustawą z 12.03.2004 o pomocy społecznej
(Dz. U. z 2008 Nr 113, poz. 728 z późn. zm.)

**kluczową rolę w zwalczaniu wszawicy
odgrywają rodzice**

rozpoznawanie i eliminowanie pasożytów
w większości przypadków
odbywa się **w warunkach domowych**

„**Działania profilaktyczne** w szkołach, placówkach oświatowo-wychowawczych **muszą być realizowane systematycznie i w sposób skoordynowany.**

Niezbędna do tego jest **współpraca** pomiędzy rodzicami, dyrekcją placówki, nauczycielami i wychowawcami /opiekunami oraz pielęgniarką /higienistką szkolną.

Obejmują one **systematyczną akcję oświatową** (pogadanki, materiały informacyjne w formie ulotek) skierowaną do dzieci i młodzieży oraz rodziców.”

Stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia
w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży
MZ-MD-P-073-3296-3/WS/13 2013r. www.mz.gov.pl

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

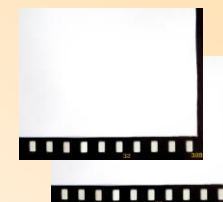
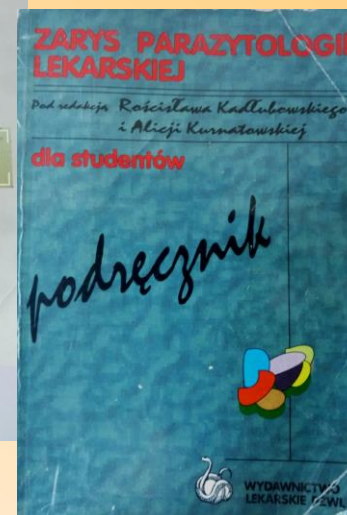
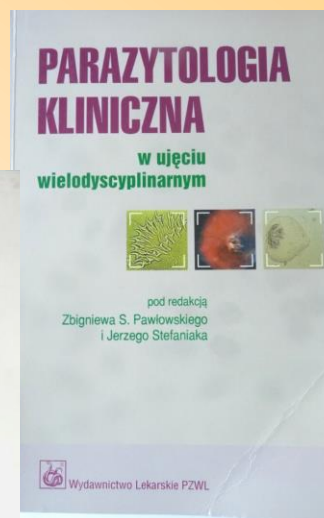
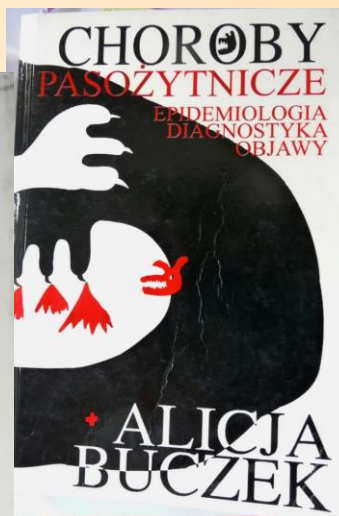
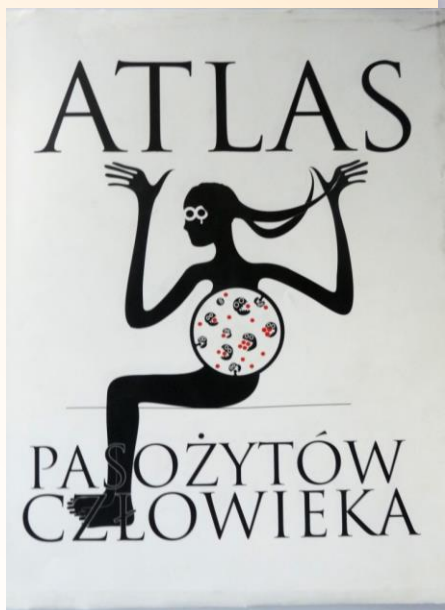
Dziękuję za uwagę

ŹRÓDŁA

- ☐ bibliografia
- ☐ akty prawne, rozporządzenia
- ☐ ilustracje z Internetu
- ☐ fotografie autora prezentacji

ŹRÓDŁA

□ BIBLIOGRAFIA

Choroby zakaźne i pasożytnicze - epidemiologia i profilaktyka,

red. Anna Baumann-Popczyk, Małgorzata Sadkowska -Todys, Andrzej Zieliński,
wyd. VII aktualizowane i poszerzone, NIZP PZH, wyd. alfa-medica press, 2014

Choroby pasożytnicze, prof. Alicja Buczek, wyd. Koliber, Lublin 2005

Atlas pasożytów człowieka, prof. Alicja Buczek, wyd. Koliber, Lublin 2005

Choroby skóry i choroby przenoszone drogą płciową

Stefania Jabłońska, Sławomir Majewski PZWL 2005

Parazytologia kliniczna w ujęciu wielodyscyplinarnym,

red. Zbigniew Pawłowski, Jerzy Stefaniak, wyd. Lekarskie PZWL, Warszawa 2004

Choroby zakaźne i pasożytnicze red. Zdzisław Dziubek, wyd. Lekarskie PZWL, Warszawa 2003

Zarys parazytologii lekarskiej, podręcznik dla studentów (wyd. VII poprawione i uzupełnione),

red. Rościśław Kadłubowski, Alicja Kurnatowska, wyd. Lekarskie PZWL, Warszawa 1999

Chroń siebie i swoją rodzinę przed wszawicą dr Alicja Krzemińska, Państwowy Zakład Higieny 1994

Choroby zakaźne i pasożytnicze. Zapobieganie i zwalczanie (w tym: *Wszawica* Jan Kostrzewski)

red. Wiesław Magdzik III wyd. UWM „Vesalius” Kraków 1993

materiały informacyjne

Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Ministerstwa Zdrowia www.mz.gov.pl

Norweskiego Instytutu Zdrowia Publicznego Norwegian Institute of Public Health
www.fhi.no/publ/infoletter

Encyklopedia PWN

www.poradnikzdrowie.pl/.../wszy-zrob-porzadek-z-wszawica

www.wszyzglowy.pl/nyda

www.paranix.eu

ŹRÓDŁA c.d.

☐ AKTY PRAWNE, ROZPORZĄDZENIA

*Ustawa z 5.12.2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi
(Dz.U. Nr 234, poz.1570 z późn. zm.)*

*Ustawa z 6.09.2001r. o chorobach zakaźnych i zakażeniach
(Dz.U. Nr 12,6 poz. 1384 z dnia 31.10.2001)*

*Ustawa z 7.09.1991 o systemie oświaty art. 39 ust.1 pkt.3
(Dz.U. z 2004r. Nr 256, poz.2572 z późn. zm.)*

*Ustawa z 12.03.2004r. o pomocy społecznej
(Dz.U. z 2008r. Nr 115, poz.728 z późn. zm.)*

*Rozporządzenia Min. Zdrowia z 25.06.2003 w sprawie zakresu i organizacji
profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą*

*Stanowisko Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia
w sprawie zapobiegania i zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży
załącznik: Wszawica – etiopatogeneza, jak się manifestuje, profilaktyka i zwalczanie
(dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia www.mz.gov.pl)*

MZ-MD-P-073-3296-3/WS/13 2013r.

*rekomendowane wojewódzkim i powiatowym stacjom sanitarno-epidemiologicznym
przez Głównego Inspektora Sanitarnego GIS-PZ-HD-443-6/WO/13 2013r.*

WSZAWICA czyli jak pokonać mity, wstyd i pasożyty...

ŹRÓDŁA c.d.

□ ILUSTRACJE

slajd nr 1 wesz <http://www.bezwszy.pl/i1,wszawica.html>

slajd nr 4 wszy - gatunki Mała Encyklopedia Powszechna PWN

slajd nr 10 wszy <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/nauka/1513884,1,nowe-spojrzenie-na-pasozyta.read>

slajd nr 13 wesz głowowa <http://gazetylokalne.pl/a/debica-te-wszy-nas-zjedza>

slajd nr 14 i 15 samica fot. 5.2.2 - *Atlas pasożytów człowieka*, prof. A. Buczek, Koliber, Lublin 2005

slajd nr 15 samiec <http://www.bezwszy.pl/i1,wszawica.html>

slajd nr 16 wszy <http://www.wszawica-sora.pl/> porównanie z zapalką <http://www.wiatrak.nl/12406/wszy>

slajd nr 17 wesz sunąca po włosie <http://www.bezwszy.pl/i1,wszawica.html>

slajd nr 18 jajo (gnida) <http://www.bezwszy.pl/i1,wszawica.html>

slajd nr 19 cykl rozwojowy Norweski Instytut Zdrowia Publicznego www.fhi.no/publ/infoletter ill.: preben ottesen

slajd nr 21 wesz i gnidy Norweski Instytut Zdrowia Publicznego www.fhi.no/publ/infoletter ill.: hallvard elven

slajd nr 25 dzieci http://paranix.eu/pl-PL/wszy_glowowe/jak_wesz_glowowa_sie_rozprzestrzenia

slajd nr 26 objawy wszawicy <http://e-naszedziecko.pl/923/wszy-u-dziecka/>

slajd nr 30 rozczesywanie włosów na mokro http://paranix.eu/pl-PL/wszy_glowowe/5_prostych_krokow

slajd nr 36 głowa dziewczynki z grzebieniem

<http://dzieci.pl/gid,15034679,img,15034682,kat,1034459,title,Wszawica-choruja-prawie-wszyscy,galeria.html>

slajd nr 37 włosy, wszy <http://babyonline.pl/wszy-jak-wygladaja-wszy-i-gnidy>

slajd nr 42 przegląd włosów górny obraz <http://www.maluchy.pl/artykul/207> dolny obraz

http://trojmiasto.gazeta.pl/trojmiasto/1,35612,16153393,Gdansk_Powracajacy_problemy_wszawicy_w_szkole__I_nic.ht

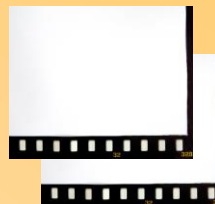
slajd nr 55 wesz w dużym powiększeniu <http://www.bezwszy.pl/i1,wszawica.html>

ŹRÓDŁA c.d.

❑ FOTOGRAFIE

wykonane przez autora prezentacji Mirosławę Kierblewską

- slajd nr 22 (1 fotografia) dwie głowy blisko siebie
- slajd nr 23 (3 fotografie) drogi szerzenia – kontakt bezpośredni
- slajd nr 24 (5 fotografii) drogi szerzenia – styczność pośrednia
- slajd nr 29 (1 fotografia) włosy
- slajd nr 30 (1 fotografia) strzyżenie włosów
- slajd nr 31 (1 fotografia) wrotycz
- slajd nr 32 (1 fotografia) szampon leczniczy z permetryną
- slajd nr 33 (1 fotografia) szampon likwidujący wszy i gnidy
- slajd nr 34 (1 fotografia) trzy głowy w trakcie kuracji
- slajd nr 35 (4 fotografie) włosy
- slajd nr 39 (1 fotografia) dziewczynka z moskitierą kapeluszną
- slajd nr 40 (1 fotografia) dziewczynka i chłopak w kapturach
- slajd nr 41 (1 fotografia) głowa z łysiną
- slajd nr 56 (1 fotografia) strony tytułowe książek nt. parazytologii